Cs. és k. Tábori posta 618. III. évfolyam. 10. szám. 1918. május 15.

Ludwig Baka

Kiadja a csász. és kir. 65. gy. e. özvegy- és árva alapja javára.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-én ÉS 15-én.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	10.— kor.
Fél évre	5.—
Negyed évre	2.50
Egyes szám ára	—.40 „

A LUDWIG BAKÁK TÜZKERESZTSÉGE.

— Ezredünk első emléklapja.

Irta v. **Möller Károly** alezredes, ezredparancsnok.

Néhány rövid hónap még és negyedik évfordulója lesz annak a napnak, amikor a Ludwig bakák a tüzkeresztségen átestek. Négy év nem valami nagy idő. De mivel ez a négy esztendő csordulásig telve volt gonddal, szenvedéssel és halállal, tüzkeresztségünk napja 1914. augusztus 27-ike nagyon is messzi távolban tünik fel nekünk, mintha csak ez a nap egy korábbi háborunak egy napja lenne. Hogy ezt a dátumot ma olyan messze látjuk, annak egyik oka az is, hogy nagyon kevesen vannak már az ezredben, akik a komarowtomaszowi csatában résztvettek. De a keresztelő napja különösen ha viz helyett tüzet ontanak az emberre — nagyon is emlékezetes nap, egy emlékkő, amelyről tudnunk kell, hogy micsoda feljegyzésre méltó dolgokat tartalmaz ezredünk tüzkeresztségéről. Ezért megpróbálom elmondani a mai Ludwig bakáknak, hogyan verekedtek 1914. forró nyarán az akkori Ludwig bakák.

Sajnos erre vonatkozó okmányaink igen hiányosak és ellentmondóak.

1914. augusztus havában az orosz gőzhenger nyugat felé: Ausztria-Magyarország és Németország határai felé gördült. Ez a gőzhenger akkor még nagyon hatalmas volt, az erő pedig amit feltartóztatására szembeállitottunk: nevetségesen csekély. De ez a csekély erő mégis képes volt védekezni a többszörös tulerő ellen ugy, hogy elébe szaladt és torkon ragadta. Ily módon vivtuk ki a krasznikí és komarowi (tomaszowi) győzelmet és ennek következménye volt természetszerüleg a Lembergtől keletre megvivott vesztes csatánk is.

Ezredünk a komarowi csata keretében esett át a tüzkeresztségen.

A 15. gyaloghadosztály 1914. augusztus 25-ikén indult el ebbe a csatába Ravaruska mellől északkeleti irányba. Délután 7 óra 30 perckor ezredünk Machriowba érkezett és rögtön tovább indult Chodywance felé, ahová éjjel ¾ tizenkettőkor érkezett meg, hogy ott megháljon. Éjjeli nyugalmából azonban felzavarták, ugy hogy csak augusztus 26-án délután 3 óra 15 perckor jutott némi pihenőhöz Jurow mellett. Mert nemes Stanoilovic ezredes ezredparancsnok már hajnali fél ötkor parancsot kapott, hogy reggel 6 órakor nyomuljon előre Szlatyn és Pukarcowon át és az embereknek alig volt idejük a reggeli kávét lehörpinteni.

A hadműveleti helyzetről az ezredparancsnok alig volt tájékoztatva. Valósággal vaktában meneteltek. Az ütközeti jelentésben erre vonatkozóan maga az ezredparancsnok is azt mondja: „Sem az ellenséges, sem a saját helyzetről ugy ezen, mint a következő napon felsőbb helyről nem tájékoztattak“ Szlatyn mellett bukkantak először ellenségre: előretörő lovas-járőrökre. Piemianynál már komolyabbá vált az ügy. Mikor ugyanis az előhad (5. és 8. század) a Podlodowtól délre eső magaslatokat elérte, a Piemianytól északra eső magaslatokról hatásos gépfegyver és puskatűzbe került. A második és harmadik zászlóalj erre támadásba ment át, mire az ellenség (lovasság) visszavonult, de Piemiany és Pukarcow között még két izben állást foglalt. Ez a körülmény és az erősen mocsaras talaj késleltette az ezred előnyomulását, ugy hogy a Pukarcow melletti magaslatot harc után csak délután 5 órakor tudta elfoglalni. Ezt az időpontot össze kell hasonlitani az eddigi idő megjelölésekkel, hogy az ezred megelőző és későbbi teljesitményeit helyesen értékelhessük. Az ezred magatartásáról azt mondja egy ütközeti jelentés: „Az emlitett harc volt e hadjáratban az ezred tűzkeresztsége, melyben tisztek és legénység derekasan és katonásan viselkedtek, amint

azt a hadosztályparancsnok ur Ökegyelmessége (gróf Wodmianszky altábornagy és vezérkari főnöke: gróf Christalnigg őrnagy) dicsérőleg elismerte."

De ebben a harcban a veszteség igen csekély volt, valódi „ütközet" ki sem fejlődött, miért is augusztus 26-ikát inkább a tűzkeresztség előkészitő napjának lehetne elnevezni, melyre augusztus 27-ikén az igazi tűzkeresztség következett.

Az egész 15. gyaloghadosztály (5, 60, 65, 66. gy. ezredek, 17. tábori ágyus ezr. stb.) az egymás mellett fekvő Pukarcow és Malonicz nevü falvaktól közvetlen északra éjjelezett egy tömegben arccal és biztositással észak felé, amely irányban az orosz lovasság visszavonulni látszott. A 65 gyalogezred a balszárnyon volt. Éjfélkor ebben a tábortömegben pánik ütött ki s elkezdtek összevissza lövöldözgetni. Midőn végre sikerült a kedélyeket lecsillapitani, 6 halott és 80 sebesült feküdt az országuton. De a gyalogság és tüzérség lovai még mindig szerte-széjjel száguldoztak. Igy ennek az éjszakának egy része is elveszett a nyugalomból.

Ekkor tudták meg végre, hogy észak felől ellenséges erők nyomulnak elő, melyeket a 15-ik hadosztálynak kell megvernie.

Augusztus 27-ikén hajnali 5 órakor indult el támadásra a 65. gyalogezred. A IV. és I. zászlóalj az első, — a II. zászlóalj a második vonalban, (középen) a III. zászlóalj pedig mögötte mint hadosztálytartalék. Jobbról a 66-ik, balról pedig a 60-ik gyalogezrednek kellett előremennie. Irány Sobol falu volt.

Délelőtt 11 órakor az ezred Soboltól délre elhelyezkedett. Sobolt átkutatták (üres volt), az északra fekvő erdőben 3 lovasszázadot és még feljebb északra egy gyalogos zászlóaljat véltek megállapitani. Ezen a környéken látszólag semmi sem készült, legalább is 27-ikén nem és ugyszólván a levegőbe támadtak.

Ugyanakkor azonban egy egész más irányból, délkelet felől Laszow és Hopkie felől erős harcizaj hallatszott át a 15-ik hadosztályhoz, mire ennek parancsnoka a konzekvenciákat levonva a hadosztályt Hopkie és Laszow irányába megforditotta.

Az ezred a következő szóbeli parancsot kapta: „Az ezred Czortowicen és Pukarcowon á. támadja hátban az ellenséget."

Egy zászlóalj (IV/65) visszamaradt észak felé utóvédnek. A 65-ik gyalogezredtől jobbra a 60-ik,- balra a 66-ik gy. ezred nyomult előre. Nagynehezen átdolgozták magukat a Czartowice és a Huczwa mélyedés mocsarain és elérkeztek Wola-Pukarcowkába (Pukarcowtól délre), ahol az első és második hatvanötös zászlóalj a Hopkietől északra fekvő erdő felé fejlődött ki, a harmadik 65-ös zászlóalj 3-ik százada pedig már előzőleg a hadosztályparancsnokság rendeletére Pukarcow és Malonicz között délkeleti irányban nyomult előre. Az ütközeti jelentés szavai szerint a támadást „gyakorlatszerüen, nagy lendülettel" vitték keresztül. Az ellenség körülbelül egy gyalog-dandárból és Hopkie-Laszow mellett akkoriban többnyire kitünően működő tüzérségből állott. Az ellenséges gyalogság az erdő szélén ásta be magát és egy ideig feltartóztatta a körülbelül 300 lépésre megközelitő gyalogságunkat.

Mikor azonban egy tüzérsza-

TÁRCA.

Hazafelé.

Nikolajevics Iván muszkafogoly felrakja az utolsó villa lóherét a szekérre. Gazdasszonya Suri Mihályné a szőllőtőkéket nézegette, onnan jön. Megáll a muszka előtt.

— No, mehetünk Iván!

Avval átveti magát a szekér karfáján, a szoknya libben egyet rajta, a következő percben a lóhere tetején ül. Iván vakarja tarkóját és szemével majd elnyeli a gömbölyü, fiatal asszonyt. Az asszony vékony ajka szegletén hamiskás mosolygás ül ki.

— No, mit bámulsz? Ülj fel már no!

De a másik percben már megbánta, mit mondott. Eddig sohasem akarta észrevenni, hogy ez a szőke, piroskepü muszka naprólnapra tartósabban rajta felejti tekintetét. Iván nagyot sóhajtott, felült. Hátra is fordult, mintha szólani akart volna valamit, de a beszéd helyett megint csak sóhajtással könnyitett lelkén.

A lovak elindultak. Az asszony állandóan mosolyog. Szeme szögletéből nézegeti a muszkát. A frissen kaszált lóhere illata mintha elkábitotta volna. Szőke, piros ez a muszka, mig Oroszországban élő ura erősen barna. Nem, nem a barna férfi mégis szebb. E gondolat után végig veti magát a szekéren. A szoknya felcsuszik a lábaszárán. A muszka megint visszafordul. De rögtön elforditja fejét. Még nagyobbat sóhajt. Suriné eligazitja alul a szoknyáját, most már csak a cipőjét látná Iván. De szemét lehunyja Julis asszony. Hány esztendeje már, hogy oda van az ura és azóta evvel a muszkával gondozza a földet. Mintha ura volna! Meddig lesz ez igy? A muszka megint felé forditja arcát, az asszony már akkor a kendőt igazitja fején, de szeme még mindég le van hunyva.

— Az én feleségem is odahaza olyan szép, fiatal, dolgos. Két gyerekünk van.

Igy kezdi a beszédet Iván. Az asszony felriad.

— Nekünk lehetne már három is, mióta oda van az uram. És legyint a jobb kezével.

— Azt hiszem, hogy a feleségemmel megyek haza a földekről.

Szakgatottan hömpölyög ki Iván melléből a szo.

— Csak nem akarsz két feleséget. Egyet Muszkaországban, egyet meg itten? — dévajkodik az asszony.

De aztán megbánta, amit mondott. Elhuzta piros, vékony ajakát, utána összeszoritja, mintha félne tőle, hogy még több szót fog ereszteni.

— De a gazdasszony nagyon szép, nagyon jó Ivánhoz!

Suriné felült a lóherén és elforditotta fejét, ezután egy szót se szólt. De Iván többször visszanézve el-elmondogatta:

— Ugy van, ahogy mondom. Az Isten áldja meg érte!

Julis asszony mintha nem hallotta

kaszunk működésbe lépett, Dávid és Glockner századosok a helyzetet rohamra-érettnek ítélték és 7 órakor délután századaikat más csapatokkal együtt bravuros rohamra vezették. Az ellenség elmenekült, az I. és II. hatvanötös zászlóalj megrohamozta állásait és este nyolctól fél tizig átkutatta a teljesen kiüritett sötét és mocsaras erdőséget. A két zászlóalj azután ujra gyülekezett és a Pukarcow melletti utolsó táborhelyre menekült.

A rohammal elfoglalt állásokat tehát nem szállották meg. A rajvonalban való éjjelezés akkor még nem volt szokásos. Legrosszabb sorsra a III. hatvanötös zászlóalj jutott, mert a Pukarcowtól keletre bevetett három századból csak roncsok tértek vissza es alig lehetett belőlük egy gyenge századot összeállitani. Ez a század a Blosche Henrik százados még érintetlen századával egy fél zászlóaljat alkotott. A többiek elestek és megsebesültek. Az I., II. és III. zászlóalj összveszteseége körülbelül 600 ember volt, közöttük sok tiszt.

Kiadós tüzkeresztség volt, de dicsőségteljes! A hadosztályparancsok az ezred magatartása felett „legteljesebb elismerését" fejezte ki.

Este féltizenegykor érkezett az ezred a táborhelyre (kérem ismét az időpontokat egymás mellé állitani) és egy félórával éjfél után már ott érte a 15. gyaloghadosztály parancsnokságának riadóparancsa, mely szerint erős ellenség van észak felől előnyomulóban. Eme ellenséges erő ellen a 15. hadosztály Hopkie körül készült felállani. A 65. gyalogezred részére magát Hopkie falut jelölték ki. Koromsötét éjszaka volt. Pukarcownál csapattömegek torlódtak a vonatokkal és surlódások támadtak. Az ezred I., II. és III. zászlóalja Hopkie ellen nyomult előre. (A második század fele elővéd, az az első zászlóalj többi része előhad.) Éjjel 2 órakor egész közeli távolságban bukkantak rá az ellenségre amely az ezredet három oldalról tűzbe fogta.

Az első hatvanötös zászlóalj támadásba fogott a boszniai 3. ezred egy zászlóaljával, mely a menetoszlopba vegyült. Jobbra Glockner százados százada (5-ik) fejlődött ki saját iniciativájából, a többi századok azonban — ugy látszik — nem fejlődtek ki. Blosche százados századát a hadosztály vezérkari főnök parancsára Wola-Pukarcowka keleti szélére vetették be. A sötétség, lárma és folytonos meglepetés Hopkie környékét valóságos boszorkánykonyhává változtatta. Egy káosz képződött, amelyből az egyes részletek alig tünnek ki felismerhetően.

Annyi bizonyos, hogy az orosz Hopkietől északra és északnyugatra készen várt bennünket, az meg valószinű, hogy nagyobb orosz erők tulerővel támadták hátba a 15-ik hadosztályt Laszowból az erdőn keresztül, Hopkietől északra s hogy ott az első hatvanötös zászlóalj hősies küzdelemben a zászlóval együtt elpusztult.

A II. és III. hatvanötös zászlóalj részei is belekerültek a forgatagba. A bosznia-hercegovinai 3. zászlóalj és a tőle jobbra levő 5-ik század nemcsak hogy tartotta magát, hanem meg is rohamozta a Hopkietől északnyugatra fekvő mindkét orosz állást. Az első állás telve volt orosz ha-

---

volna, nézett jobbra-balra a földekre, az utat szegélyező fákra. Csak magában évődött. Mit sóhajtozik ma annyit ez az Iván? Iványak pedig nagyon melege lett, pedig nem ő huzta a szekeret. Otthon megetették a két tehenet. Az asszony fejni kezdett. Iván az istálló ajtajához támaszkodva nézte égő arccal Julis asszonyt. Érezte ő ezt, noha rá se nézett Iványra, csak a Csákó tehénre kiabált, hogy ne mozogjon annyit s az alatt egy láng lett az arca. Végre tele lett a két rocska tejjel. Viszi kilelé A muszka csak áll áll, nevet az asszonyra. Piros arca virit, mint a réztepsi, de nem mozdul az ajtóból. Incselkedve támad reá az asszony

Ejnye, a nagy bámészkodástul még segiteni sem akarsz. Vidd az egyik rocskát!

Én, kedves, drága, jó asszonykám. Már hogyne, már hogyne! A kutba is beléugrok.

No, már olyan bolondságot ne tégy. Inkább vacsorázzál meg nevetett Julis asszony. Biztosan éhes vagy!

Nem gondolok én avval, ha beszélget velem. Elnézném egész nap.

Az kéne még csak, ki dolgozna akkor? Ebből nem élünk meg,

Hát ugyis együtt dolgozunk, de mikor oly keveset szól hozzám.

Minek te? A sok beszéd csak szegénység!

— Gazdagnak tudnám én akkor magam.

Ej, haj még itt pitvarolgat nékem. Adta muszkája.

Iván elvörösödve elhallgatott, az asszony arcáról is eltünt a dévaj mosolygás.

Mi ütött hozzám? — gondolta magában.

A kendő lecsuszott a vállára, megsimogatta homlokát s a haját kezdte igazgatni.

De hiszen szegény uramnak is jól esik, ha egy jó szót adnak neki Muszkaországban.

Ebben megnyugodott. Elértek az eperfa alá a nagy asztalhoz. A petróleum lámpás már ott égett rajta.

— Nem főzök vacsorát ma. Eszel egy kis sonkát muszka?

Iván mosolygásra huzta el száját.

No, jól van, egyebet is hozok hozzá.

Elment. Jön a sonkával, kenyérrel, egy kis korsóban bor is kerül a pincéből. A muszka csettent egyet a nyelvével s örömtől sugárzó arccal néz az asszony képébe. Julis asszony két karjával az asztalra könyököl s ugy nézi gyönyörködve a táplálkozó Iványt.

— Egyél muszka, igyál is rá!

De a muszka falatozás közben, ivás után is egyre az asszonyt nézte, hol mosolygósan, hol elérzékenyült orcával. Julis asszony két karja között emelkedni kezdett a melle s valami zsibbogó melegséget érzett egész testében. Nem akarta, de azért mégis csak kimondotta, amit érzett.

— Hát aztán vagyok én olyan szép, mint a te feleséged?

Megijedt maga is e kérdéstől,

lottakkal és sebesültekkel. Ennél a rohamnál az ötödik század parancsnoka: Glockner százados sulyosan megsebesült.

A pukarcowi ütközet azonban a helyi siker ellenére — elveszett. A lelkes és gyözelmi reményekkel eltelt hadosztálynak végkimerülésig tönkrement roncsai délnyugati irányban vonultak el, ahol kiegészitéseket vettek fel. A 65-ik gyalogezrednek itt nagy hasznára volt, hogy a IV. zászlóalj ugyszólván alig szenvedett. Egyébként az ütközetjelentés szerint „óriási" volt a veszteség. Nem tévedünk, ha azt állitjuk, hogy az I., II. és III hatvanötös zászlóaljak veszte sége halottakban és sebesültekben 60—70 %-ra rugott. Tisztjeink közül többek között elesett Cikhardt és Eckhardt százados, Sztodolni főhadnagy, Cimpocca hadnagy, Benedek tart. hadnagy, Pitonyák zászlós és a zászlóvivő Klaisz hadapród. Nemes Stanoilovic ezredes, Salzleitner, Glockner századosok és még sokan mások megsebesültek.

Két nappal később azonban (29-én) az ezred részei (IV. zászlóalj) a 19-ik gyaloghadosztály kötelékében verekedtek Wierszyca mellett (2 tiszt és 112 ember halott és sebesült); 30-án pedig az ujbóli előnyomulás alkalmával Typin mellett vivtak sikeres ütközeteket, a gyözelmes csatává érett váltakozó komarowi csata részütközeteit.

Közben véres küzdelem folyt délen: Rohatyn mellett. A mikolajowi hidfő és Lemberg városa elesett s a 2-ik és 3 ik hadsereget a Wereszyca vonal mögé kellett visszavonni. Itt készitett elő a hadseregfőparancsnokság ujabb offenzivát, melyben Auffenberg komarowi gyözelmes hadserege részeinek is szerepet szántak s ezért ezek a csapatok délre vonultak el. Eme csapatok között volt a 15-ik hadosztály is.

1914. szeptember 6. és 11-ike között folyt le a lembergi csata. Ennek ha nem is győzelmes, de az osztrák-magyar hadseregre feltétlen dusteljes-csatának egyik gyúpontja volt Magierow. Magierow területén Zaworniki mellett — hervadhatatlan babérokat szerzett a 65-ik gyalogezred. A fegyverténnyel magával más alkalommal fogok foglalkozni. Ezuttal megelégszem az 1914. szeptember 18-iki hadtestparancs (VI. hadtest Arz altábornagy) idézésével „A hadtest összes csapatainak, amelyek az utóbbi napok sulyos harcaiban hősies bátorságukkal, rendületlen kitartásukkal a legerősebb tüzben és törhetetlen támadókedvükkel kitüntek, — különös elismerésemet fejezem ki. *Külön említést érdemelnek a 65. gyalogezred hősi vitézséggel végrehajtott támadásai a Jawornikire.*"

Mindenkinek megküldjük a „Ludwig bakát"

aki ezredünk özvegy- és árva alapja javára kiadóhivatalunk utján bizonyos összeget beküld. Tábori ujságunkat mindaddig küldjük, amig a beküldött összegből a lap árának megfelelően telik. **Cimünk**

K. u. k. Inft. Reg. No. 65. Ludwig baka kiadóhivatala Cs. és k. tábori posta 618.

De már késő volt. Iván lángba borult. Talán a kis bor is dolgozott már benne, merész lett.

— Nagyon szép, nagyon szép egyetlen gazdasszonykám! Azt a jó Isten tudja meg én, hogy mit gondolok!

Áthajolt az asszonyhoz, két keze a vállát, homloka a fejét érte. E percben megrántotta Julis asszony szoknyája szélét a kis, négyéves Pali.

Édes anyám, jöjjön már befelé, álmos vagyok!

Julis asszony ijedten huzódott vissza, a szive vadul vert, mikor kis fiát az ölébe vette. De amint leült és a gyerek elnyujtotta fejét a vállára, lecsillapodot s már a következő percben haragot kezdett táplálni lelkében Iván ellen. Kereste a szót, hogy fedje meg, de mire felért a szájáig, csak ennyit birt mondani

— Jól van Iván, de azért nyugton maradhatnál a helyeden.

Iván nagyon szerette a kis Palit, még a hátára is ültette, hogy lovacskát játszon véle, de most szerette volna, ha nem kerül ide. Nagy fal ez a gyerek most közte és az asszony közt. A kis fiu pedig minderről nem tudott, boldogan anyját átölelve elaludt. Végre felkél az asszony:

— Jó éjszakát Iván!

Iván pedig utána sompolyog. Suttogó szavában az esdeklés szólal meg s az égető, fojtott tüz perzsel.

Hagyja nyitva az ajtót, kedves, jó, szép gazdasszonykám!

Julis asszony megfordul, a lámpa arcába világit. Szeme villan. A kis Pali feleszmél, félálomban kiáltja:

Anyám, édes anyám! Apám már jön, itthon van

Az asszony futni kezd a gyerekkel a ház felé. Riadtan csapja be maga után az ajtót. Keze tétovázik belső kilincsén. Bemegy a szobába. Leteszi a gyereket az ágyra.

Ébredj fel kis fiam! Jaj, az Iván be talál jönni!

De a gyerek boldogan mosolyogva alszik. Az asszony meg rettegve hallgatódzik, nem zörög-é valaki az ajtón.

Iván kővé dermedve néz az asszony után.

A fülében cseng a kis Pali hangja: „Apám már jön!" Összekulcsolja a kezét, felnéz a csillagos égre.

— Vajjon mit csinálnak odahaza: A gyerekek, meg az asszony? Az egyik már járt, mikor eljött; a másikról hallotta a kaszárnyában, hogy megszületett. Az is nagyocska lehet már! Kezét tördelte és nézte, sokáig nézte a csillagos eget.

— Isten, édes, jó Istenem!

Reggel nyugtalan, de mély álom után felugrik az asszony:

Szent Isten, nem csuktam be az ajtót éjszakára!

Kifut a tornácra.

Iván! Iván! kiáltja be a nagy udvarba.

Semmi felelet. Az istállóban sincs. Szalad a kis ajtó felé. Szembe jön véle egy muszkasüveges férfi.

Hallod-é Iván, minek hagyod itt az udvart bitangságra?

A harmadik zászlóalj története.

I.

Szerbiai harcok.

A mozgósitás zászlóaljunkat békebeli állomáshelyén, Gorezdében, Boszniában találta. A hadvezetőség abban látta első s legfontosabb feladatát, hogy mindaddig, mig nagyobb csapatok leérkeznek a veszély szinhelyére, a meglévő csapatokkal biztositsa a természetes határt, a Drinát. A II/66. zászlóaljat a Lim-hid védelmére rendelték, ahoz a fontos vasuti csomóponthoz, hol a vasut Uvac és Vardiste felé ágazik el.

Augusztus közepe táján voltak az első járőr összeütközések. Ugyane hó 16 és 17-én került a zászlóalj először ütközetbe s öröm volt látni, mily lendülettel verték vissza bakáink a rohamozó szerbeket. Ezen legelső siker után azonban a zászlóalj nap-nap mellett nagyobb és nehezebb feladatok, megpróbáltatások elé került. Augusztus 20-án a szerb a Panos felől már nagy erőkkel próbálkozott Visegrád felé. Nehéz napja volt ez a zászlóaljnak. Egyik roham a másik után indult a Panos ellen, mig este felé siker koronázta az el nem lankadó küzdelmet: A zászlóalj ezt a fontos helyet kiragadta az ellenség kezéből, visszavetette ezen támpontjából, sőt kemény üldözéssel a határon tulra, szerb földre kergette. Csakhogy a határ-védelem nem volt egységes, összefüggő vonal. Mig egy helyen visszavertük az előretörő ellenséget, azalatt másutt minden akadály nélkül előrenyomulhatott. Igy egészen Podramanjáig kerültek a szerb és montenegrói csapatok. Zászlóaljunkat egy repülő brigádba osztották, melynek az volt a feladata, hogy Boszniát megtisztitsa a betört ellenségtől. Ideális mozgóharc következett. Sikert siker után arattunk, a szerb és montenegrói csapatokat Podromanjánál, Mesmostarnál. Brezonkihannál, a Viogoron, Karaula-Andricnél, Dzilénél megvertük, s a Drina tulsó partjára való visszavonulásra kényszeritettük. Mindennap, minden éjszaka másutt volt a zászlóalj s mindenütt győzedelmeskedett az ellenfelen. A kisebb-nagyobb járőrök, akik állandóan kint jártak, a századok, melyek legtöbbnyire önálló feladatokat kaptak, sohasem fogják elfelejteni ezeket a szép napokat, amelyekben az igazi mozgó háboru követelte személyes bátorság mindenkit a legnagyobb öntevékenységre, leleményességre kényszeritett. A zászlóalj helytállott mindenütt. Bajtársaink közül nagyon sokan lelték itt hősi halálukat.

Erősen megfogyatkozva két heti szünetet tarthatott a zászlóalj, mely után ismét nehéz feladatok vártak rája. A csapatok átcsoportositása után a Drinán való átkelést kellett előkészitenie. A pontonokat éjjel a Drina partjához hoztuk, minden elő volt készitve, csak a további parancsot vártuk. De közben észrevett az ellenség s irtózatos tüzet zuditott reánk. Rettenetes volt a helyzetünk, de csak azért, mert az volt a parancsunk, hogy átkelés előtt semmi esetre sem szabad viszonoznunk az ellenséges tüzet. Egy órán át golyózáporban feküdtünk, anélkül, hogy csak egy lövést is adhattunk volna. Végre megjött a parancs, hogy a pontonokat a vizre kell tenni, megkezdődik az átkelés s szabad a védekezés és szembeszállás.

Elfoglaltuk a szerb előállást, másnap négy hidat vertünk a Drinán s a diadalmas előnyomulás megkezdődhetett. A hadosztályparancsnok maga sietett a zászlóaljhoz, hogy megköszönje emberfölötti munkáját, hősies magatartását, mellyel lehetővé tette a Drinán való átkelést. Sok bajtársunk lemaradt a diadalmas előnyomulástól; sirjuk a Drina partja és vize.

A menekülő ellenséget oly gyors menetben üldöztük, hogy

No, én sem Iván nem vagyok, sem jó kedvemből nem hagytam itt az udvaromat – felel rá a megtámadott.

Az asszony arcán egy percre halálos, nagy ijedtség tükröződik vissza, de a másik percben a férfi nyakán csüng.

Édes, jó uram, megjöttél a fogságból? Csakhogy itthon vagy!

A gazda mélyen megrendülve csókolja, ölelgeti az asszonyt. Bemennek a házba, a gazda megcsókolja a kis fiát, de nem költi fel. Szétnéz az asszonnyal az udvaron. Mindent rendben talal.

Derék asszony vagy!

sugja neki, miközben hevesen ölelgeti.

Az asszony lesüti szemet s elvörösödik

Amint visszafelé mennek az udvaron, hat ihol jön Fodor Ábris csendőr az Ivánnal.

A harmadik faluban találtam. Megismertem, hogy a maguk muszkaja. Nem tagadta szegény, hogy haza akart menni a gyerekekhez. Nem csoda, lehet érteni. De szó nélkül jött, amikor mondtam néki, hogy visszahozom. De nini! A gazduram! . Az Isten hazahozta. Adjon Isten minden jót!

Kezeltek. Iván bambán ott állott a hátok megett. Az asszonynak megindult a kerepelője.

— No, ha elszökött, csak vigye Isten hirével. Nincs reá semmi szükség!

Hát persze, persze nevetett a csendőr mikor itthon van már a gazda.

— No, jól van vélekedik a gazduram — de egy kis enni valóval lásd el az utra. Rendes ember volt. Megérdemli.

Az asszony bőségesen készitett neki utravalót s odasugta az uranak:

— Hozz fel néki a pinceből egy kis bort is no . .

Igy indult megrakodva utnak a muszka. Az asszony elfordult tőle. Egy tekintetre se méltatta. De az ablakon át nézett utána, mig el nem tünt magas alakja az akac között. Akkor egy nagyot sóhajtott.

Gyöngyössy László.

a tüzérségünk nem birta követni. De az élelmezés, minden utánpótlás is elmaradt. Szárított szilvával éltünk napokon át. Pedig az üldözés és előrenyomulás csupa küzdelem volt, az ellenség minden talpalatnyi földet elkeseredetten, kétségbeesetten védett.

Elragadtuk tőle Roznuk, majd Pecka mellett november 11-én Konic-ot és a Brezakot, Valjevó előtti utolsó állását. Nehéz küzdelem volt ez. A szerb tüzérség és gépfegyver eddig sohasem tapasztalt mértékben dühöngött Egyik ellentámadás a másik után jött, az ellenség mindenáron vissza akarta szerezni utolsó állásait. Pedig nekünk tüzérségünk nem is volt, mert lemaradt. A délutáni órákban ellenálló képességünk lankadni kezdett, soraink megritkultak, ugy hogy a további ellenállás lehetetlennek látszott. Ekkor néhány ágyuszó jelezte hátunk megett, hogy tüzérségünk utólért és segit. Uj lelkesedés szállta meg a megmaradottakat és visszavertük a szerbek utolsó ellentámadását is. A Brezak teljesen a kezünkbe került s másnap bevonultunk Valjevóba. Pecka, illetve Konic és Brezák birtokáért folytatott küzdelem (1914. nov. 11-én) örök emléknapja marad a zászlóaljnak. Veszteségünk ezen az egy napon 700 ember, 23 tiszt. Kilenc tiszt hősi halált halt.

Két napi pihenő után megkezdődött az előnyomulás Stave Igriste és Suvobor ellen nagy hóban, hiányos fölszereléssel s szinte lőszer nélkül. Majd Gorni Milanovac irányában Bersici és Teorin esik birtokunkba; dec. 3-ig sok ellentámadás dacára tartjuk, mig dec. 4-én megkapjuk a parancsot az általános visszavonulásra. Dec. 8-án folytonos utóvéd harcok közt ismét Valjevóba érkeztünk. Itt azt a feladatot kapta zászlóaljunk, hogy a legnagyobb erővel előretörő ellenséget mindaddig tartsa vissza, mig csapataink elhelyezkednek a Valjevótól északra eső állásokban. Két napig minden eredmény nélkül támadott a szerb. 9-én utcai harcban házról-házra visszavonulva ürítettük ki Valjevót.

Az elfoglalt állások megtartása lehetetlen volt. Az ok nem a kitartás, lelkesedés, vitézség hiányában rejlett. A meglevő csapatokkal, azok fölszerelésével s élelmezésével ellenállásról szó sem lehetett. A csapatok roncsai rövid időn belül ismét hazai földön állottak, a határvédelmet uj csapatok vették át. A zászlóaljat teljesen kivonták s csak később került ujra a harctérre.

Macik főhadnagy.

— —

Károly-hét a Ludwig bakáknál.

Eddig több mint 10.000 korona gyült össze. Sorozatos táncmulatságok és népünnepélyek. 15.000 korona a Károly-alapra.

A háborus problémák közül kétségkivül a hadsegélyezés kérdése fogja legtovább tulélni az évekre elnyult háborut.

A százezrekre rugó elárvultak és keresetképtelenné vált nyomorékok eltartása, kereseti alkalmakkal való ellátása olyan kérdés, mely már a háboru folyama alatt is rengeteg gondot és nehézséget okozott a háboruskodó államok vezetőinek.

A segélyezés égetően sürgős problémáját csak próbálták, de nem tudták megoldani. A segitségre sietó társadalom áldozatkészségéből sikerült ugyan a nélkülöző családok és nyomorgó rokkantak szenvedéseit pillanatnyilag csillapitani, de nem sikerült a bizonytalan jövő iránti aggodalmakat egyszersmindenkorra gyökeresen eloszlatni.

Ott tartunk, hogy a minden oldalról alaposan kimeritett és igénybevett társadalom már nem képes gondoskodni megfelelően a háboru szerencsétlenjeiről, az ezen bajjal és nehézséggel küzdő háborus államok pedig a társadalom támogatása nélkül képtelenek annyi uj megélhetési alkalmat és az állandó segélyezésre szükséges akkora összeget előteremteni, amely a háboru befejezése után is néhány évtizedig mentesitene a háboru sorscsapásaitól sujtottakat a nélkülözésektől. Az egyes ezredek és különféle intézmények által keservesen összehozott fillérek csak igazságtalan és a pillanatnyi nyomort enyhitő segélyezésre volnának alkalmasak.

Egy olyan hatalmas alapot kellett tehát létesiteni, amely a milliókat pusztitó háboru minden kenyerét vesztett és keresetképtelen áldozatának nem csupán *alamizsnát*, hanem *kenyeret*, *megélhetési alkalmat* ad, földet, mesterséghez szükséges pénzt és szerszámokat.

Ezt a hatalmas alapot igyekszik megteremteni a hadvezetőség, amikor a csapattestek által eddig külön-külön gyüjtögetett százezreket, egy a Károly császár és király nevét viselő központi alapba óhajtja bevonni és egyesiteni.

A Károly alap már ma 50 millió koronát meghalad és *mindenkinek, aki rászorul, megélhetési alkalmat képes nyujtani.*

Minthogy ennek a hatalmas alapnak a háboru befejezését követő legalább harminc éven át kell tevékenységet kifejtenie, szükségessé vált az alap mennél hathatósabb gyarapitása. Evégből a legfelsőbb parancsnokság elrendelte, hogy április utolsó harmadában a hadrakelt seregek Károly-hetet tartsanak s ennek keretén belül minden lehető módon igyekezzenek az alap növelését szolgáló összegeket előteremteni.

Ezredparancsnokságunk a rendelet értelmében már április 14-ikén megnyitotta a Károly-hetet és a viszonyokat tekintetbe véve olyan programmot állitott össze,

mely a hasznos és kellemes célszerü egybevetéséből az ezred régi hirnevéhez méltó összeget eredményezett. A Károly-hét teljesen programmszerüen folyt le. Egymást kergették a kabarék, táncmulatságok és népünnepélyek; a Ludwig bakák alaposan kinyitották pénztárcájukat, be sem zárták, hanem minden tartalmukat kiöntötték Amikor e sorokat irjuk, még hátra van az első zászlóalj népünnepélye — (melyről már csak a legközelebbi számunkban fogunk beszámolhatni) nem szállott még be az ezred markotanyos üzlete sem, melynek adományával együtt 15,000 koronát remélünk összehozni a Károly alapnak. Igen nagy összeg ez, mert legnagyobb részét mi adtuk: a bakák pár filléres zsoldjukból, a tisztek néhány koronás gázsijukból
De nem sajnáljuk a pénzünket, mert őszintén bevalljuk: a nemes cél szolgálata mellett a magunk ügyét is nagyszerüen szolgáltuk. Mulattunk és vigadtunk, átkacagtunk és áttáncoltunk néhány pompás órát a világháborúból, ahol eddig csak a Halál táncolt és kacagott . . . S ha üres is erszényünk, a felejthetetlenül kellemes hangulat jó időre megmaradt Megszereztük a székelykereszturi, de főkép a székelyudvarhelyi derék polgárok no meg a szép asszonyok és lányok — igaz rokonszenvét és becsülését. Mi lehet ennél kedvesebb és becsesebb a hároméves barlanglakóknak, akikkel eddig csak a hó és sár meg a földalatti állatkák éreztették rokonszenvüket .

Alábbiakban részletesen számolunk be a mozgalmas Károly-hétről.

Április 14.

Bakabál Nagygalambfalván.

Április 13-ikán jött a rendelet, hogy Károly hetet kell tartani és másnap délután már vigan járták a táncot a hatvanötös bakák a nagygalambfalvai lányokkal és menyecskékkel. Bakabál volt ugyan, de az ezredtörzs és a Nagygalambfalván állomásozó I-sö zászlóalj valamennyi tisztje eljött megnézni a mulató bakákat
De nemcsak nézték, hanem beálltak a táncoló bakák közé. Az igazi hatvanötös szellemre, a tisztek és legénység közötti legszorosabb együttérzésre mi sem világithat rá ennél jobban. Együtt néznek szembe a halállal a lövészárkokban és együtt vannak akkor is, amikor a szenvedéseket néhány pillanatra felejtve, a jókedvben és jó hangulatban kell osztozkodni. Maga Möller alezredes is örömmel nézte ezt a jelenetet (mert hogy ott volt, ezt felesleges külön megmondani).

Derüsebbnél-derüsebb jelenetek között folyt le a szabadságos tombola, amelyen 10—20 napos szabadságos levelek kerültek sorsolásra. De a nyereménytárgyak között a jókora szalámirudak és öles kolbászok sem voltak megvetendők, amiket László Ede főhadnagy, érdemes élelmező-tisztünk ez alkalomra felajánlott. A nagy községházi-terem szorongásig megtelt (ha valaki be akart volna menni, hogy állitásunkról meggyőződjék, egészen biztosan be nem fért volna), csak a hajnali órákban kezdett üresedni és a padlózata a reggeli órákig tartó tánctól valósággal elkopott.

A mulatság a minimálisra szabott belépti dijak ellenére majdnem ezer koronát jövedelmezett. A siker legfőbb bizonyitéka, hogy a bakák meg akarták másnap ismételni, de mivel szolgálati okokból ez nem volt lehetséges, másnap és rákövetkező héten néhány civil és községbeli szabadságos katona egy szál cigány mellett reprizt csinált s a jövedelmet természetesen nekünk ajánlották fel.

Április 20.

Kabaréval egybekötött táncmulatság Székelykereszturon.

Hogy a kezdet ilyen nagyszerüen indult, kezdtük szüknek érezni Nagygalambfalvát és környékét. Elhatároztuk, hogy átrándulunk következő szombaton Székelykereszturra. Az elhatározást rövidesen tett követte s kiterjesztett müködési körünkbe csakhamar bevontuk Székelykeresztur nagy környékét is. Szombat délután öt órakor a kereszturi főtéren százával állták körül a pompásan játszó hatvanötös ezredzenekart, este 8 órakor pedig kezdetét vette volna a kabaré, ha a kereszturiak pontosan megjelentek volna. Igy azonban csak 9 órakor kezdődött s a nyolc órai kezdethez szabott két órás müsor — utolsó számait a hallgatóság táncra szomjazó igen nagy része kissé türelmetlenül figyelte. Ettől eltekintve a kabaréelőadás sikeresnek volt mondható.

A müsoron a frontkabaré bevált és elemükben lévő tagjain kivül (Salamon, Babka és Guggenberger) Árkossy Lenke tanitónő, Springer József róm. kath. tábori lelkész, Szóbel Izidor főhadnagy és Fodor Péter hadnagy szerepeltek. Árkossy Lenke énekét és Springer József klasszikus dalait zajos taps kisérte, Fodor Péter saját szerzeményü müdalait élvezettel hallgatták. Szóbel főhadnagy különben ügyes, de hosszura nyujtott számolási produkciói a hozzáértőket gyönyörködtették. Salamon, Babka és Guggenberger alig győzték megköszönni a sok tapsot, amit énekükért, táncukért és a „kérvény" cimü bohózat gondos eljátszásáért kaptak. Az est legnagyobb sikerét kétségkivül Greiner Béla százados „Ludwig bakák legendája" cimü megkapó és drámai erejü költeménye aratta, melynek sikerét fokozta a megfelelő beállitás és átérzett megjátszás. A hallgatóság feszülten figyelt Fodor Péter és Grünwald Nándor hadnagy interpretálásában megelevenedett költemény minden szavára és az előadókat a szerzővel együtt több izben függöny elé hivta. Külön megemlékezés és dicséret illeti Szentmártony Kálmánnét, aki az egyes számokat müvészi technikával és lendülettel zongorán kisérte.

Alig huzódott össze a függöny az utolsó szám után s már vigan ropták a csárdást Kakas muzsikája mellett.

A nap pedig már jókedvüen nézte a vásárnapi templomba menőket, amikor az utolsó párok a tánctermet elhagyták

Április 21.

Népünnepély Betfalván.

„Ha már benne vagyunk" jelszóval Székelykereszturból na-

gyon sokan egyenesen Betfalvára rándultak, a sokak között a cigány és katonazenekar is, ugy hogy a betfalvai népünnepély egyenesen belekapcsolódott a kereszturi mulatságba. Nem szabad tehát csodálkoznunk, ha a hangulat felkeltéséhez oly kevés időre és egyéb a hangulatkeltéshez tartozó kellékekből is oly kicsiny porciókra volt szükség Ha még hozzátesszük, hogy a népünnepély Seeharz kapitánynál, mint a Mulatságokat Rögtönző Vállalat vezetőjénél és nemes Bíróék vendégszerető hajlékában folyt le, ki merné kétségbevonni, hogy a népünnepély pompásan sikerült. A főrendező Vajthó Tivadar főhadnagy nagyszerü programmot állitott össze kacagtató lepényevéssel és zsemlekapással, kötélhuzással, zsákfutással, magasugrással, távfutással, gránátdobással és az elmaradhatatlan szabadságos tombolával. A nagy számban megjelent betfalvai és kereszturi hölgyek igéző mosolyukon kivül elragadtatással adóztak a rendezőknek és vendégeknek. Cserébe olyan pompás uzsonnat kaptak, amely — a jelenvolt nőgyülölők állitása szerint — felért akármelyik igéző mosollyal.

A népünnepély tehát az anyagi siker mellett nagy erkölcsi sikert is eredményezett és a második zászlóalj parancsnoksága büszkén gondolhat a világháboru folyamán véghezvitt legértékesebb hóditásaira, mert ezekről annexiómentes béke esetén sem fog kelleni lemondania

Áprllis 28.

Népünnepély Kisgalambfalván.

Hogy mi volt a jelszó a harmadik zászlóaljnál, amikor a népünnepély rendezéséhez hozzáfogtak, azt nem tudjuk. De hogy a „megmutatjuk" szó szerephez jutott, annyi bizonyos, mert megmutatták, hogy ha mulatságok rendezésében kell versenyezni a hatvanötösökkel, akkor is kiállják a versenyt. Ha előrebocsátjuk, hogy a kisgalambfalvai népünnepély 2155 korona tiszta jövedelmet hozott, akkor már felesleges a kitünő programmot részletezünk.

Guha ezredes, a harmadik zászlóalj kiváló parancsnoka, Hegedüs Sándor főhadnagy, a müszaki század jókedvét még a háboru negyedik évének végén sem vesztett parancsnoka és Jászay Béla főhadnagy főrendező olyat produkáltak, ami legvérmesebb reményeiket is felülmulta. A bevonulás nizzai karneválnak is beillett és a muzsikusokat kifigurázó bakák csoportozatán még ma is nevetnek azok, akik a bevonulást látták. A tréfás számokkal kevert sportverseny pompás eredményekkel zárult, a legpompásabb eredményekkel azokra, akik az értékesnél értékesebb dijakat elnyerték a nyolc szabadságlevéllel, amit a harmadik zászlóalj testvériesen megosztott a müszaki századdal. És ha már egyszer megtettük, ezuttal sem hallgathatjuk el, hogy a harmadik zászlóalj uzsonnája, változatosságával és zamatosságával az ezred történelmi nevezetességü uzsonnái között az első helyre került

Április 29.

Virágkorzóval és kabaréval egybekötött táncmulatsag Székelyudvarhelyen.

Április 29., bár hétfői napra esik, piros betüs ünnepnap a Károly-hétben. Ezen a napon aratták a Ludwig bakák legnagyobb sikerüket a székelyudvarhelyi közönség előtt a szinházban és a korzón, a közönségnek főkép ama része előtt, akikkel szemben az elért sikereket férfiemberek szivesen emlegetik . Egy szó száz helyett: a Ludwig bakák meghóditották az udvarhelyieket . Ezt a nagyjelentőségü tényt a háboru alatt sokat szenvedett és román uralmat átélt Székelyudvarhelyről Kliónak Udvarhelyen székelő földi helyettese: Becsek Aladár, az „Udvarhelyi Hiradó" előzékeny és figyelmes szerkesztője bizonyára vastag betükkel fogja feljegyezni lapjának legközelebbi számában.

Hétfőn délelőtt 11 orakor vette kezdetét a virágkorzó. A Kossuth-utca közepén Klicka karmester szebbnél-szebb nótákat fuvatott a katonazenekarral, az uttesten udvarhelyi és környékbeli felvirágzott kocsik hajtottak fel- és alá, a járdán pedig udvarhelyi szép lányok egész tábora árusitotta a friss erdei- és kerti virágokat Gyültek is gyorsan a koronák és néhány negyedóra elteltével már az ezret is meghaladta Olyan buzgósággal végezték az önkent vállalt pumpolási müveletet, hogy hálánkat ugy véljük kellőképen leróni, ha beköltözünk Udvarhelyre .
A virágkorzó sikeréről azok a a fényképek beszélnek leghivebben, miket a helyszinen ezredfényképészünk készitett

Az esti kabaré előadás alábbi müsorral — pontosan nyolc orakor kezdődött a nagy szinház-teremben, melyet a meghivott előkelő közönség teljesen megtöltött.

1. Ludwig bakák legendaja. A stanislaui csata emlékére irta Greiner Béla százados. Előadta Fodor Péter és Grünwald Nándor hadnagy. 2. Salamon Jenő a tránkerék. Paródia. Irta: Szentpétery Károly. 3. Komoróczy Péter hadnagy tréfás zsonglőr. 3. Vajthó Tivadar főhadnagy Jelent a vezérkar 5. Springer József róm. kath. tábori lelkész Walther versenydala. 10 perc szünet. 6. Tábortüz mellett. 7. Darázs József Kuplék. 8. Guggenberger Lajos Müdalok. 9. Füredy Ilonka: Kuplék. Táncpartnere Guggenberger. 10 A kérvény. Irta Kőváry Gyula. Előadták Salamon és Guggenberger.

Az egyes számok nagy tetszésre találtak a hálás, tapsokban nem fukarkodó közönség előtt. Greiner százados költeménye megkapta, Salamon kupléja pedig kacajra fakasztotta a hallgatóságot. Komoróczy hadnagy mutatványai professzionista zsonglőrnek is becsületévé válnának, Vajthó főhadnagy drámai erőben bővelkedő és hatásosan előadott költeménye élénk tetszést váltott ki. Springer tábori lelkész gyönyörü tenorja pompásan ervényesült és nagy hatást keltett. A legsikerültebb szám a tisztek által tábortüz mellett előadott dalok voltak Komoróczy hadnagy és a cigányzenekar kiséretével. Mikor az elsötétitett szinpadon felgyult a tábortüz és az előtérben álló sisakos őrsök mögött felhallatszott a tüznél melegedő

katonak gyönyörű éneke „Ma még piros élet, holnap fehér álom" alig maradt szem szárazon. Ennek a képnek megkapó hangulatára sokáig fognak visszaemlékezni azok, akik látták Darázs József színművész kitűnően előadott trefás kupléi emelték a jó kedélyt és Guggenberger Lajos gyönyörű baritonja magával ragadta a lelkeket. Nagyon tetszettek Füredy Ilonkának, az udvarhelyiek széphangu dédelgetett primadonnájának kupléi és ügyes táncai, melyeket Guggenberger Lajossal lejtett. A „kérvény" trefás jelenete zárta be a műsort, amelyben Salamon és Guggenberger ezuttal remekeltek. Fodor Péter hadnagy ügyesen és hangulatosan konferált, Klicka József karmester pedig kiforrott művészettel kisérte zongorán az egyes számokat.

Katona- és cigányzenekar mellett folyt azután a tánc világos reggelig, amikor az udvarhelyi lányok, meg a hatvanötös tisztek felejthetetlen impressziókkal gazdagon hagyták el a tánctermet.

Hogy a Károly-hét sikerét előmozditsuk, a tisztikar felajánlotta egy napi hadipótdiját és két napi borilletményét. Az egyes századok saját kebelükben gyüjtést rendeztek és két napon át minden levél és levelezőlapért portódijat fizettek. Sokan önkéntes adományokkal járultak a Károly-alaphoz, hogy ezáltal is növeljék az ezred által beszolgáltatandó összeget.

A Károly-hét eredménye igy fest eddig számokban:

1. Legénységi táncmulatság Galambfalván 924 K, 2. Legénységi táncmulatság Betfalván 1388 K, 3. Legénységi táncmulatság Kisgalambfalván 2155 K, 4. Kabaré és táncmulatság Székelykeresztúron 1085.20 K, 5. Virágkorzó Székelyudvarhelyen 1282.60 K, 6. Kabaré és táncmulatság Székelyudvarhelyen 1021.36 K, 7. Levélportóból április 15-én 185.80 K, 8. Levélportóból ápr. 21-én 170.80 K, 9. Tiszti váltságdijból 154 K, 10. Alosztályok gyüjtése: 3. század 50 K, műszaki század 250 K, III. zászlóalj 46 K, 12. század 49.20 K, M. G. I. 40 K, 1. század 20 K, M. G. III. 54.60 K, Jagd M. G. 73 K, Ezredtörzs legénysége 82.50 K, I. zászlóalj tisztikara 404 K, 11. Tiszti önkéntes adományokból 756 K, 12 Önkéntes adományok v. Möller Károly alezredes 30 K, Aust Adolf altábornagy 20 K, Kabaczy Viktor dr hadnagy 30 K, Székely Adolf őrmester 20 K, 13. Postacsomagok eladásából 150 K, (Katona Sándor főhadnagy utján) 14. Polgárok Nagygalambfalván 56 K. Összesen 10,498.06 K. Kiadás 935.44 K Összbevétel **11,433.50 K.**

Ehhez a számhoz még hozzá kell fűznünk, hogy bővitett programmal sokkal nagyobb eredményt elérhettünk volna, de ezredünk jelenlegi elhelyezése és az a körülmény, hogy a Károly-hetet a hónap utolsó harmadában kellett lebonyolitani, lehetetlenné tette, hogy szélesebb programm keretében szerezzünk ujabb bevételi forrásokat. Különben ezredünk az özvegy és árvaalap növelése tekintetében már eddig is olyan nagy áldozatokat hozott, hogy az első zászlóalj által rendezendő népünnepély- és a markotányos üzlet nyereségéből befolyó összegekkel minden valószinüség szerint 15000 koronára kiegészülő Károly-heti gyüjtés az ezred áldozatkészségének maximális fokát jelzi.

1918. május 1.

Grünwald Nándor, hadnagy.

Wend és Wund.

E humoreszkben közlöttekért nem vállal felelősséget a szerző.

Nem tehetek róla, hogy megint két telefonista akadt a tollam hegyere, de hát ők a hibásak: Mert szolgáltatnak okot a megirásra! Én különben sem vallalhatom a felelősséget, hiszen a cim alá már odarajzoltam a védő parizsomat, aztán meg igazán mondom, nem erzem magamat ilyenek, mert a Szerkesztő ur meghagyta, hogy irjak, már pedig Komoróczy hadnagy ur Epistolai is világosan kimondják, hogy a parancsot meg babonázni nem lehet Nekem tehát irnom kell. De irhatok-e most, mint humoreszket? Nem! Most nem is tudnék irni!

Történetem hősei nagyon szerencsés emberek lehetnek. Ők most meg fognak ijedni, hogy borzasztó nevetségesse teszem őket, humoreszkről lévén szo. Pedig felesleges az aggodalmuk. Én nagyon komolyan szoktam a humoreszket megirni.

Tehát kezdjük, azaz folytassuk, mert már elkezdtem. Még ősszel történt. Hopp! Itt meg kell jegyeznem valamit. Bizonyára lesz, aki megkerdi, mért csak most mondom el, ha ősszel történt, szoval: Mért kántalok idő után?! Nagyon egyszerü a magyarázat: Mert csak most hallottam! Valamelyik nap ugyanis többszöri meghivás utan elmentem zászlós ur Idenezz-hez, ki roppant szivesen fogadott, sőt még le is ültetett. Ugy latszik, nagyon szépen beszéltem, mert közben elővett egy üveg bort s megitatta velem. (Később kiderült, hogy ezt az üveg bort ő már egy hónap óta issza és mégsem tudta elfogyasztani.) Ezalatt minden tiltakozásom dacára zsebembe erőszakolt 72 (bizonyisten hetvenkettőt) cigarettát. Csak ettől féltem! Hallottam ugyanis, hogy a zászlós ur Idenézz telimarokkal szórja a cigarettát. Minthogy e pazarló életmód gyanus volt nekem, roppant restelltem az ügyet s meghatottan dadogtam köszönetet.

Ekkor már legalább ötödször kiséreltem meg, hogy látogatásomnak véget vetve hazamenjek, de zászlós ur Idenézz roppant szivesen marasztott szóval, sőt tettel is, amennyiben minden távozási kisérletemre azzal valaszolt, hogy bal kezével jobb vállamra merőleges nyomást gyakorolt, minek következtében én ujra és ujra érintkezésbe kerültem a székkel. Miután belátam, hogy nincs szabadulás, megadtam magam sorsomnak, s a zászlós ur által szájamba nyomot cigarettát sziva beszélni kezdtem. Témám a dohánymizériákról szólt. Ő figyelemmel hallgatott, én pedig mind jobban belemelegedtem. Kifejtettem, hogy az én álláspontom az a nézet, mely szerint egyáltalán nem helyes lekicsinyelni azt a

véleményt, hogy ma egy jobb cigaretta előállitasa technikai, megszerzése pedig taktikai nehézségekbe utközik.

Beszédem alatt huszonöt helyeslő bólintást es negy cigarettát kaptam, mikor pedig befejeztem, zászlós ur Idenézz igy szólt:

Hogy mennyire igazad van, arra bizonysagul elmondok egy kis históriát! Meg összel történt

És el meselte azt, amit en most el fogok itt mondani.

Volt a hadnagy ur Katz századanal ket jobb telefonista Wend es Wund. Ha ez a két ember mindig tiszti cigarettát szihatott volna, egészen biztos, hogy a föld kereksegen ket megelégedettebb embert nem lehetett volna találni. Sajnos, a sors, illetve a fassungsunteroffizier keze csak kevesbbé finom cigarettakat osztogatott nekik, minek következteben arra voltak karhoztatva, hogy tragikus arccal szivjak a magyarkak dramai füstjet. Szerencsejukre a szukmarku sors helyett a jószivu Katz hadnagy keze gyakran juttatott nekik finomabb szivni valot es az allasban töltött napok unnepnapok lettek nekik ily alkalommal.

A megmutatott kisujj utan azonban a hozzátartozó kart kivanja az emberi kapzsisag. A ket telefonistat a jo mód utani vagy üzte, sarkalta, fejelte es talpalta. A hösok elbuktak, azaz elérhetetlen kivánságok széditő örvenyebe zuhantak. Aljas terveket főztek ki a hadnagy ur tiszti fasszungjának megkaparitására. Nem volt elég nekik, hogy néhaneha ajandek gyanant kaptak jobb cigarettat, ők állandóan azt akartak szivni.

Ugy latszott, hogy a veletlen segitett nekik A hadnagy ur Katz ugyanis valahanyszor jobb hirt hoztak a telefontol, mindig adott nekik nehany cigarettát. Erre a joszivüségre es bőkezusegre alapitották Wend és Wund haditervuket, melyet ki is dolgoztak, hogy maguknak egy allandó cigarettaforrast biztositsanak.

Az akkoriban megindult olasz offenzivank sikerei hathatosan támogattak embereink sikerét. 5—10 cigaretta volt napi bevételük. Az órankint érkező hivatalos jelentést hol Wend, hol Wund vitte be a hadnagy urhoz, ki 2 3 cigarettát adott a hirvivőnek. Hőseink vérszemet kaptak s véd és dacszövetségre léptek. Megállapodtak abban, hogy mindig megosztják a zsákmányt.

Mikor Wend a 60,000 fogoly és 120 ágyu zsákmányolásáról szóló jelentést bevitte, a táviratért 10 cigarettát kapott. Ez délután négy órakor volt. Hat óra felé a közösen, vállvetve elszivott cigaretták már csak a hamva volt meg. Embereink lelki szemei előtt megjelent a szükség, a nélkülözés kisértő árnya, a cigarettanélküli állapot szomoru rémképe. Minthogy ujabb telefonértesités nem jött, elhatározták, hogy mesterségesen, saját hatáskörükben megnövesztik a zsákmányt.

Pont hat órakor egy hamisan kiállitott jelentést vitt be Wund, mely szerint a foglyok száma hat ezerrel, az ágyuké negyvennel szaporodott. Katz hadnagy gyanutlanul utalványozott ki 5 cigarettat.

Ujabb jelentes megint nem jott, höseink tehát további cigarettaszükségletuk fedezése céljából ismet növesztettek a zsakmanyt. Elfogtak még 9,000 embert és zsakmányoltak 54 agyut. Ezt a jelentest Wend vitte be és 6 cigarettát kapott erte.

Ugy latszik csapataink megsokaltak sikereiknek a ket telefonista altal történt aljas kiaknázását, mert megálltak az offenzivával. Szörnyü volt höseink ketségbeesése. A telefonfedezék siralomház lett. Wend es Wund azt hitték, sohse szivnak többé jo cigarettat.

Másnap azonban uj forrast fedeztek fel. A hadnagy ur ujságja nem jött meg. Mikor ezt Wund megtudta, kibőjtölte, mig a manipuláns átfutotta a neki járó Pesti Hirlapot, aztán elkérte tőle. Ragyogó arccal állitott be vele társához. Szó nélkül kétfele osztotta a lapot, a középső részt odadobta Wendnek, az első ket ivvel pedig kirohant. Pár perc mulva visszajött, kezében s szájában hölgy cigarettával. Wend most már értette miről van szó. Egy fel óra mulva ő állitott be a hadnagy urhoz azzal, hogy meglelte a lap masik felet. Mivel Katz hadnagy már eppen bosszankodni kezdett, hogy a lap közepére erve nem tud tovább olvasni, a folytatasnak ugy megörült, hogy 5 cigarettát adott Wendnek.

Azt mondja a közmondás Ha a vége jo, minden jó. Humoreszkem mar ezen az alapon sem lehet jo. Mert rosszul végződött a hősökre nézve. Másnap ugyanis senki sem kapott ujsagot a századnál, meg a manipuláns sem. Cigaretta ellenben kellett embereinknek; mit tehettek egyebet — szükseg törvényt bont előkerestek egy három-négy hetes Pesti Hirlapot. Gondoltak olvasni az is jó. Az első résszel Wund állitott be, de pechje volt. Katz hadnagy eszrevette a csalast es hősünk oly tünemenyes gyorsasaggal hagyta el a szazadparancsnok fedezeket, hogy meg ma is eldöntetlen, hogy nem birt-e szohoz jutni, vagy pedig akarattal hallgatott, hogy társa megismetelje a produkciót. Annyi bizonyos, hogy Wend hasonlo sorsra jutott.

De abbanhagyom mar, mert meg en is ugy találok járni a szerkesztőmnel ezert a humoreszkért.

Szentpétery Károly.

Nyelvujitás a fronton.

Kedves Ludwig Baka!

Alaszolgája es egy forint! Mit szól hozza A monusok tegnapi naggyülésén milyen piszkosan viselkedtek a prosztingerek?! Kibicházynak nagy kedvem lett volna lekenni egy pár orbadinert, mert igen nagy miniszter volt. Többször megcáfolta ama állitásomat, hogy be vagyok szállva s azt mondta, hogy az „Iszunk batalion"-nál ilyen dilinek helye nincs, keressek magamhoz valót. Láttam, hogy mátó, hát abbanhagytam; gondoltam magamban Dögölj meg kutya paraszt, már nagyon élsz! Ma aztán nagy örömömre elment a hajderbe. Hallotta, hogy a jogaszoknak alasz plajbász? Ma pityókát faszoltak brajgesz helyett Hupp!

Szervusz akit megbosszantottál.

Egy jogász
az „Issunk" batallontol.

Haza az orosz fogságból

A legutóbbi napokban két törzstiszt, két tiszt és több száz főnyi legénység tért vissza az orosz fogságból és vonult be a pótzászlaljhoz. A törzstisztek *Wojnár* Gusztáv alezredes, aki zászlóaljparancsnoki minőségben 1916. június 9-én a porchowai ütközetben került orosz fogságba és *Kappa* Ede őrnagy, akit 1915. október 13-án a burakowkai veszteségteljes csatában ragadtak el az oroszok. Hazatért *Alländer* Ernő egészségügyi hadnagy, akit szintén a burakowkai csatából vittek el a muszkák és *Juhász* László zászlós, aki Jazlowice mellett 1916. június első napjaiban esett fogságba. Bár régen tervbe vettük, hogy a pótzászlóaljhoz bevonult fogságból visszatért legénység névsorát külön mellékleten fogjuk közölni, tervünk mindeddig kivihető nem volt, mert pontos névsorra nem tudtunk egyelőre szert tenni. A visszatérők igazoltatása rendkívüli munkát ad a pótzászlóaj parancsnokságának és ugyszólván az egész tisztikart foglalkoztatja. Úgy tudjuk, hogy a pótzászlóalj parancsnoksága a visszatért foglyokra vonatkozo erdeklődésekre készséggel szolgal felvilágositással, a foglyok ügyét igen méltanyosan és liberálisan kezeli, épen ezért ilyen ügyben forduljon mindenki bizalommal közvetlenül a pótzászlóalj parancsnokságához Munkács, amely az érdeklődőknek a legrövidebb időn belül megnyugtató valasszal fog szolgálni.

Kedves Ludwig Baka!

Rokkant katona vagyok. Megsebesültem, a jobb lábamat tőből levágták és hadilábat kaptam helyébe. Nagy kedvem volna megnősülni. De hogyan nősüljek meg kedves Ludwig Baka? Csak nem állhatok *hadilábon* egész életemen keresztül a feleségemmel.

Vágo Balass.

Parancs.

Az erdő csengett,
Az erdő rengett,
Sivítva, zugva,
Vijjogva, bugva,
Hogy belezengett
Srapnell, a gránát
Fák koronáját
Letörve, zuzva, —
Ledöntve, dulva
Törzseket szerte,
Fel — kiemelve
Bozontos aljjal
Szörnyü robajjal
Százados ágyból.
Halál torkából,
Acél torkából
Fütyülő, éles,
Sivító, mérges,
Jajos, halálos,
Acélfulánkos
Halálrajocskák
Zümmögve szállnak,
Zizzenve szállnak.
— Vigyázva, bujva,
Csuszva, lapulva,
Előre mászva
Macska módjára
Lihegő ember,
Kezébe fegyver,
Kuszik előre
Belevetődve
A rajvonalba.
— Sekélyke árok,
Az éjjel ásott,
Bokáig érő,
Köszvényt igérő
Viz cupog benne.
Állva a térden
Levél a kézben
Jelent az ember.
Nagy, sötét szemmel
Nézi a másik,
Hozott irásit
Átveszi tőle.
Parancs az egyik:
„Roham, előre!"
A rajvonalba
Jobbra és balra
Morajlik: „Készülj,
Roham, előre!"
— Levél a másik.
Remegni látszik,
Remeg az ajka,
Remeg a karja,
Ahogyan tartja,
Ahogyan nézi,
Ahogyan tépi,
Ahogyan bontja
— Édes anyának
Szerelmes gondja,
Aggódó lelke,
Féltő szerelme,
Kérő intése,
Könnyes beszéde,
Zokogó szója
Féltve és óva
Sir ki belőle:
„Vigyázz, fiacskám,
Ne menj előre,
Nagyon előre!"
— Szivébe sajdul,
Befojtott jajtul
Halvány az arca,
Két kövér könnycsepp,
Két kövér gyöngycsepp
Gördül le rajta,
Perdül le rajta
Csókokat hint a
Drága levélre,
Azután rejti
Szive fölébe
Szive helyére
Ujra bezökken
Partra kiszökken,
Kigyul az arca,
Villan a kardja:
„Előre! Rajta!
Előre! Rajta!"

Balla Ferenc,
zászlós.

HIREK.

— **Szemle.** *Aust* Adolf altábornagy hadosztály-parancsnok mult hó 25-ikén megszemlélte ezredünket, amely ez alkalommal több gyakorlatot mutatott be a község határában berendezett gyakorlótéren, részben éles harci eszközökkel. A gyakorlatot Möller alezredes távollétében, akit betegsége akadályozott a megjelenésben *Guha* Rudolf alezredes vezette. Aust altábornagy igen meg volt elégedve a végrehajtott gyakorlatokkal és különös elismerését fejezte ki az ezred kiválóan katonás tartása felett, meghagyván, hogy elismerését juttassák a kivonult csapatok tudomására.

— **Möller alezredes állapota.** *Möller* alezredes majdnem három héten át ágyban fekvő beteg volt. A gondos orvosi kezelésnek sikerült a betegséget leküzdenie s ezredparancsnokunk ma már ismét feljár. Möller alezredes komoly betegsége ellenére maga vezette az ezred ügyeit, csak a kiképzés feletti felügyeletet bizta Guha alezredesre. Szeretett ezredparancsnokunkat betegsége idején sokan keresték fel, hogy tanujelét adják annak az erős ragaszkodásnak, amellyel az ezred mindenegyes embere iránta viseltetik.

Zita királynő névnapja. Tabori ezredünk ünnepi istentisztelet keretében ünnepelte április huszonhetedikén Zita királynő névnapját, hogy kifejezésre juttassa felséges királynőnk iránti hódolatát, aki annyiszor adta tanujelét hősies küzdelmeink iránti bámulatának. Az ünnepi istentiszteleten résztvett ezredünk tisztikara és legénysége.

— **Kinevezés.** Őfelsége népfelkelő hadnaggyá nevezte ki *Klein* Henrik népfelkelő zászlóst.

Ezredparancsnokságunk zászlóssá nevezte ki Werner Jenő és Krafcsik Béla hadapródjelölteket. Előbbi az első századnál, utóbbi pedig a kiképző csoportnál teljesit szolgálatot.

Előléptetés. *Gárdos* Imre és *Varga* Sándor őrmesterek — törzsőrmesterré léptek elő. Mindketten masiniszták és hosszu ideje vannak a fronton. — *Schwartz* Emil önkéntest hadapródjelölt őrmesterré léptette elő az ezredparancsnokság.

Beosztások. *Hercz* József dr. hadnagy átvette a 11-ik század parancsnokságát. — *Kovács* György hadnagyot a 6-ik századhoz helyezték. *Bergenthal* Miksa zászlós a 7-ik századtól az ezredtörzshöz kerül és a gyalogsági megfigyelő szolgálatra fogják kiképezni.

— **Uj százados.** *Deme* László főhadnagyot Őfelsége századossá nevezte ki.

— **Szabadságon van:** *Todor* Arthur és *Abkarovics* Károly főhadnagy, *Bányay* Kálmán és *Perlmann* Miksa zászlós.

— **Vezénylés.** Ezredparancsnokságunk *Eisler* Leo századost, hosszu harctéri szolgálatának figyelembevételével a pótzászlóaljhoz vezényelte. Eisler kapitányt ez alkalomból a zászlóaljához tartozó tisztek gyönyörü cigarettatárcával lepték meg, amelybe az együtt töltött hosszu időre célozva — a következő szöveget vésették: «Megpróbálunk nálad nélkül élni.» — A pótzászlóaljhoz kerül továbbá *Szóbel* Izidor főhadnagy — századát *Engel* Géza hadnagy veszi át — és *Szirmay* István hadnagy, aki jelenleg még tanulmányi szabadságon van.

Bevonulás. *Erős* Gedeon hadnagy és *Kubinyi* Béla zászlós bevonult a tábori ezredhez. Erős hadnagy a 3. századnál, Kubinyi zászlós pedig a második géppuskás századnál nyert szakaszparancsnoki beosztást.

— **József főherceg**, a hatvanötösök volt arcvonalparancsnoka a Ludwig bakák iránti szeretetteljes figyelmének ujabb bizonyságát adta, amikor az ezred által kiadandó emlékalbumot megrendelte, amelynek legszebb lapjait fogják alkotni azok az irások, amik a főherceg látogatásáról és parancsnoki tenykedéseiről szólnak.

Felolvasás. *Guha* Rudolf alezredes, a harmadik zászlóalj parancsnoka, aki az olasz front legsulyosabb ütközeteit átélte, az olasz front harci-viszonyairól érdekes előadást tartott e hó 3-ikán délután az ezredtörzs tiszti étkezdéjében. A teljes létszámban megjelent tisztikar odaadó figyelemmel hallgatta az érdekesnél-érdekesebb részletekkel átszőtt és személyes tapasztalatokkal telitett oktató előadást.

— **Rekvirál a második zászlóalj.** *Seehars* százados zászlóaljа mult hó 25-ikén felpakkolt és Kolozsvár felé indult, hogy a folyamatban levő rekvirálásoknál segédkezzék. A zászlóaljból csupán a második géppuskás század maradt az ezrednél, egyébként teljes létszámban Kolozsvár környékére vonultak dr. *Albert* Ármin főorvossal és *Moskovitz* Elemér hadnagy élelmező-tiszttel. A zászlóaljparancsnokság Kolozsvárott van, a századok pedig elszórva munkálkodnak a környéken. A rekviráló csapattól hozzánk érkező hirek mind megnyugtatóak. Élelemben nincs hiány — mert erről a községek gondoskodnak — csak a dohány hiányzik nagyon a dohánygilletményben nem részesülő tiszteknek. A tábori ezrednél már meg is indult a «Dohányt a rekvirálóknak« felsegitő akció (a szó mindkét értelmében). Az akció vezetője László Ede főhadnagy a tábori ezred élelmezési főnöke, aki előlegül már le is küldött néhány darab szivart és cigarettát. Ha a levelek nem is érkeznek nagyon sürün az elszakadt zászlóaljtól, annál több a hirnök, akik pihegve hozzák a rekvirálók egyre szaporodó kivánságait a frontra. Megjegyezzük, hogy a világháboru folyamán ez az első eset, hogy egy nagyobb harctéri csapategységünk »becsületes« foglalkozást kapott.

Vendégszereplés. A magyar Vörös kereszt egyesület székelykereszturi fiókja május 4-én jól

sikerült kabarét rendezett, amelyen *Springer* József róm. kath. tábori lelkész, az ezred operaénekese is vendégszerepelt *Klicka* József karmester zongorakisérete mellett — osztatlan és zajos sikerrel.

— **Fényképcsoport.** Az ezredparancsnokság határozata folytán a táborban levő tisztekről ujabb csoport felvétel készül. A fényképeket Glowiczky József ezredfényképész készíti s a munkálatok javával már el is készült.

— **Möller alezredes mellszobra.** *Paulovics* Béla hadnagy szobrász-művész az ezredmuzeum számára többek között Möller alezredes mellszobrát is megmintázta művészi érzékkel és felfogással. A kiváló művészi munkáért, amelyet néhány hét alatt végzett, különös dicséretet kapott az ezredparancsnokságtól.

— **A romániai hadifoglyok.** Majdnem egy teljes éven át védte ezredünk a Tölgyes szorost az oroszokkal szemben s ezalatt az idő alatt egyetlen emberünk sem került román fogságba. Mikor azonban az oroszok távozása után a románok az állásokat átvették, néhány emberünket, akik gyanutlanul átsétáltak állásaikba elfogták és visszatartották. Az előzetes békeszerződés perfektuálása óta a románok lassankint hazaengedik a foglyokat. Ezuttal Timkó káplár (3. század) értesitett bennünket, hogy a román fogságból «megszökött« s a többiek is, akik vele együtt fogságba kerültek — nemsokára haza érkeznek.

— **Mulatságok** Igazán akaratunk ellenére, illetve azon kivül történik, hogy olyan borzasztóan neki adtuk magunkat a mulatozásnak, s olyan nagyon lumpolunk. Mikor megjött a felsőbb parancs a Károly-hét tartására, mulatságok rendezésére, egyesek a „leégettek" közül kétségbeesve néztek az égre. Azóta nincs pihenés, nincs szünet. Egyik mulatságból a másikba, tánc, tánc és tánc. Most sokan elmondhattuk, hogy: Ma holnap fekszem le, vagy Tegnap ma jöttem haza! Hát hiszen jó, jó, mi álljuk, csak aztán otthon azt ne mondják reánk, hogy hogyan van kedvünk ebben a szomoru világban mulatni. És még hozzá hétszámra! Mi ugyanis azzal védekeznénk, hogy a vesztünket érezzük. Aztán meg jó kibuvó az is, hogy parancsra tesszük. A parancsot muszáj teljesiteni. Persze azt elhallgatjuk, hogy az ilyen parancsot örömmel teljesitjük.

Előfizető-gyűjtés. A pótzászlóalj parancsnoksága szivén viselve a hadi-album ügyét, Makay Barnabás főhadnagyot kiküldötte Miskolczra, hogy előfizetőket gyüjtsön. Hasonló feladattal bizta meg Gáthy Dániel főhadnagyot és Kiss Lipót dr. önkéntest, akik Munkácson verbuválnak előfizetőket. A munkájuk — ugy látszik — jó eredménnyel jár, mert az előfizetők rohamosan gyülnek.

Kitüntetések.

Ő cs. és apostoli kir. Felsége harmadizben adományozott signum laudist kardokkal: *Jobek* Arthur főhadnagynak;

másodizben signum laudist kardokkal: *Wisinger* Ferenc alezredesnek;

signum laudist kardokkal:

Kishonthy András hadnagynak az ellenség előtti vitéz magatartásukért.

Signum laudist kardokkal:

Grünwald Nándor hadnagynak, az ellenség előtti vitéz magatartásáért és kiváló szolgálataiért; *Lukács* Imre egészségügyi hadnagynak az ellenség előtti vitéz és önfeláldozó magatartásáért.

József főherceg vezérezredes Őfensége a nagy ezüst vitézségi éremmel tüntette ki

Erdei Mártont (6. század).

A hadosztály parancsnokság nagy ezüst vitézségi éremmel tüntette ki *Wertheimer* Adolf hadnagyot (csererokkant), *Sseles* Mihály és *Hájas* Ferenc gyalogosokat (rokkantak).

Ezen kivül számosan bronz vitézségi érmet kaptak.

ÖNÉLETRAJZ.

1888. január 16-án születtem Miskolcon. Az elemi iskola első két osztályát szülővárosomban, a másik kettőt Trencsénben végeztem. Tiz éves koromban katonai nevelés alá kerültem. Az alreáliskolát (1902-ig) Kassán, a főreált (1905-ig) Morva-Fehértemplomban és a cs. és kir. Theréziai katonai akadémiát Wiener-Neustadtban végeztem. — 1908. aug. 18-án lettem hadnaggyá avatva a 65. gy. ezredben és október 1-én vonultam be Miskolcra, ahol a 15. századhoz nyertem beosztást. Ugyanez év dec. hó 3-án a IV-ik zászlóaljjal Boszniába helyeztek (az annexiós krizis alkalmával) s ott estem a határbiztositó szolgálat közben a tűzkeresztségen át.

1909. május 1-én, miután a boszniai csapatok leszereltek, Miskolcra helyeztek s az első századhoz kaptam beosztásomat. Ettől kezdve 1912. végéig az 1. és 4. századnál végeztem alantas tiszti szolgálatot. 1913. elején a géppuskás osztaghoz osztottak be s ugyanez év augusztusában az ujonan felállitott III. géppuskás osztag parancsnoka lettem. 1913. okt. végén az osztaggal együtt a besztercebányai IV-ik zászlóaljhoz helyeztek át s ezzel indultam 1914. augusztusban a harctérre.

Géppuskáim alaposan kivették részüket az akkori harcokból, de aug. 31-én mellövéssel kénytelen voltam néhány hétre bucsut venni tőlük. Midőn a sebem félig-meddig begyógyult, utra keltem és okt. 11-én már megint ezredemnél voltam. Átvettem az ezred egyesitett géppuskás osztagjának parancsnokságát s e minőségben végigküzdöttem az ezred összes harcait 1915. márc. 13-ig. Ekkor sulyosabb fejhorzsoló lövéssel hagytam el a harcteret. (1914. nov. 17-én egyszerre horzsolta két lövés a fejemet, de egy tapasz helyreállitott s el se kellett hagynom kedves fegyvereimet.)

Harmadszori sebesülésemmel hazakerülve oly lyrikus hangulatba estem, hogy eljegyeztem jelenlegi feleségemet. A jegyesség örömeiből azonban vajmi kevés jutott osztályrészül, mert

ugy a kórház, mint a pótzászlóalj messze estek menyasszonyomtól és én 1915. aug. 5-én ismét kimentem a tábori ezredhez.

Ettől kezdve 1917. julius 12-ig egyhuzamban a tábori ezrednél teljesitettem szolgálatot és pedig 1915. szept. 19-ig mint század- és géppuskásparancsnok, azután pedig mint ezredsegédtiszt. 1916. végén és 1917-ben háromizben vezényeltem 4—6 hétig zászlóaljat és mint a II. zászlóalj parancsnoka küzdöttem végig a stanislaui csatát.

1917. április 22-én nősültem meg. Kitüntetéseim ismeretesek. Legszebb háborus kitüntetésemnek tekintem a fiamat, kivel a feleségem ajándékozott meg

Polnisch Elemér,
százados.

LAPZÁRTAKOR.

15000 korona a Károly-hét eredménye.

Az első zászlóalj jól sikerült táncmulatságának és népünnepélyének jövedelmével (1848 kor.) és a markotányos üzlet 2500 koronás adományával kerek 15000 koronát tesz ki a Károly-hét tiszta jövedelme.

Orosz fogságból.

A legutóbbi napokban *Balázs* Géza őrnagy és *Szmrecsányi* százados érkeztek vissza az orosz fogságból.

A galambfalvai frontról . . .

A minap megszemlélte ezredünket Aust altábornagy, hadosztályparancsnok ur őkegyelmessége.

Ez alkalommal kombinált gyakorlatot mutatott be ezredünk. Először két zászlóalj harca (támadás és védelem) viszonossággal került bemutatásra, majd miután a támadó az állások fő részeit elfoglalta, a gyakorlatot éles tölténnyel és éles gránátokkal folytatta Diez főhadnagy a vadászszázaddal céltáblák ellen. Orvosfőnökünk ezen gyakorlat keretében harcszerü egészségügyi, illetőleg sebesültvivői gyakorlatot mutatott be. A döntőbirák kijelölték a harc folyamán a halottakat, a sulyos és könnyü sebesülteket. A sulyos sebesülteket a sebesültvivők hordágyon vitték le a segélyhelyre. A *„sulyos sebesültek"*-nek persze ez a mulatság, hogy őket hordágyon viszik le a hegyről, igen tetszett, miért is a betyárok amig a sebesültvivők értük nem jöttek, hangos: „szanitéc, szanitéc, segitség, meghalok" kiáltásokkal igyekeztek azok figyelmét magukra vonni.

A gyakorlat igen jól sikerült, a kegyelmes ur teljes megelégedését fejezte ki az ezred kitünő szellemét elárulo magatartása felett. Annál kevésbbé voltak azonban a székelyek megelégedve az országut melletti hegyoldalon lefolyt gyakorlattal, mert látták a hegyen mozdulatlanul fekvő „halottakat" és látták, ahogy a sebesültvivők leszállitották a „sulyos sebesülteket" s hallották a segélykiáltásokat is, miközben füleikhez jutott az éles gyakorlat folyamán az aknák és kézigránátok menydörgésszerü robaja, valamint a géppuskák hangos kattogása.

Elszörnyedve a látottak s hallottak felett, egy deputáció jött a székely atyafiakból az ezredparancsnoksághoz, hogy igy mondották mint „erkölcsi testület" tiltakozzanak a tiszt urak azon eljárása ellen, hogy még itt is pusztitsák a szegény jó magyar katonákat éles tölténnyel küldve őket tisztán gyakorlat kedvéért egymás ellen. Természetesen hamarosan felvilágositottuk s megnyugtattuk őket, mire székely testvéreinkkel együtt mulattunk, nevettünk e furcsa jeleneten.

Ime, egy értékes láncszem azon testvéri kötelékből, mely minket, magyarokat a székely testvéreinkkel, kiknek most a vendégszeretetét élvezzük, a kölcsönös szeretet jegyében összefüz.

Greiner Béla,
százados.

A pótzászlóalj.

Mi ujság Munkácson? -

(Saját tudósitónktól.) A 67-es pótzászlóaljtól idevezényelt tisztek valamennyien visszatértek Eperjesre a 67-es pótzászlóaljhoz, a hadseregkörletbe kiküldött hatvanötös tisztek pedig *Keresztessy* Sándor főhadnagy, *Lengyel* Ferenc, *Rónai* Ede, *Szobonya* Lajos és *Werner* Emánuel hadnagy bevonultak ismét a pótzászlóaljhoz, ahol egyelőre kiképzőszolgálatot teljesitenek. Bevonult még *Braun* János főhadnagy és dr. *Kerekes* Béla hadnagy, mindketten egészségük helyreállitása céljából voltak eddig hosszabb szabadságon. Az első századnál szolgál ismét *Lebovics* Sándor hadnagy, lapunk kitünő munkatársa és a második századnál *Szekeres* József hadnagy, aki Delejow mellett sebesült meg sulyosan. *Puhaca* Sándor századost csapatszolgálatra alkalmatlannak minősitették. Puhaca százados kérte a tényleges szolgálatban meghagyását és kérelmét bizonyára teljesiteni fogják, mivelhogy szolgálatképtelensége harctéri sebesülés következménye.

Harctéri szolgálatra alkalmatlannak minősitették még *Herédy* Béla főhadnagyot és *Singer* Béla hadnagyot. *Sorger* Árpád hadnagy három havi tanulmányi szabadságra ment. — Az ezredmuzeumra történő berendezkedésekről és a hadialbum előfizetésére vonatkozó gyüjtési akcióról lapunk más helyén részletesen szólunk.

— —

§ **A jó szellem . .** Tudvalevő dolog, hogy Katona főhadnagy, a trének parancsnoka midőn parancsot kapott, hogy 122 lovat adjon a mi lovaink közül az ujonan felállitott 134. gyalogezrednek, fájó szivvel bár, de a legjobb lovakat válogatta ki részükre.

A „legtüzesebb" lovak egyike az átadásnál, hogy-hogynem, összeesett. Erre Katona odakiáltotta neki „Ludwig baka, kelj fel! Ne felejtsd el, hogy te Ludwig baka vagy!" Erre a ló a tanuk egybehangzó állitása szerint mint a szikra felpattant, büszkén körülnézett, majd néhány pillanat mulva — ujra összeesett s véglegesen kilehelte lelkét. (Rossz nyelvek azt mondják, hogy végelgyengülésben mult ki.)

§ **Sorozáson.** Egy külömben makkegészségesnek látszó delikvenstől megkérdezi a sorozó orvos

Van valami baja?

Igenis doktor ur.

Micsoda?

Rövidlátó vagyok, doktor ur.

— Maga rövidlátó? — kérdi bámulattal a sorozó orvos. — És mennyire nem lát?

A delikvens hirtelen széjjelnéz a teremben és a tulsó falon levő egyik kiálló kampós-szegre mutat

Látja doktor ur azt a szöget a falban?

— Látom.

No látja doktor ur, azt a szöget én nem látom

— **Halászat.** Amikor még Mizsák százados ur nem ellenőrizte olyan szigoruan a halászlegényeket, egy kis halásztársaság vetődött össze a csomafalvai Maros-parton. Hogy kik voltak a társaság tagjai, nem merem megirni, mert utólag is megbüntetnék őket, de tény és való, hogy egy frontáttörésnek is beillő kézigránát támadást intéztek a csendesen folydogáló Maros vize ellen. A halak helyett azonban (azon a környéken saras volt a viz) egy mogorva arcu civil tünt fel a tulsó parton, akiről az első tekintetre meglátszott, hogy a halászati jog bitorlásának meggátlása céljából rendelték a környékre. A társaság idegesen várta, hogy mikor megy már a civil a fenének nevezett ismeretlen tartózkodási helyre, de az nem óhajtott elmenni, hanem nyugodtan leült a partra és szembe nézett a halászokkal, akik a feljelentéstől való félelmükben nem mertek elszökni, sem pedig a sietve elrejtett gránátokat előszedni. Igy néztek sokáig farkasszemet. Amikor már majdnem pattant a hur, a civil a legnagyobb flegmával átszól a társasághoz:

— Dobálják csak bátran uraim a gránátokat, ugy sincs ezen a környéken még egy fiahal sem

„Sulyos harcok"

A cs. és kir. 65. gyalogezred 1916. évi nyári harcainak története. Ára 40 fillér.

Kiadóhivatalunk 40 fil. postabélyeg ellenében megküldi.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cs. és kir. Tábori posta 618.

M. I. Mindenkit érhet baleset. — **II. Baon Kolozsvár.** A kitüntető figyelemért hálás köszönet. — **E. B. Tátrafüred.** Hangulatos versét alkalomadtán a „Bakairások" között fogjuk közölni. — **G. fh. Miskolc.** Alsógereben: Géppuskás kiképző osztagnál. — **L. I. Tokaj.** Adjon be kinevezése iránt kérvényt az ezredparancsnoksághoz, ahol bizonyára jóakarattal fogják elintézni ügyét. — „Simon." Munk doktorról eddig semmi hir. Már hosszabb idő óta nem irt. — **T. I. Szatmárnémeti.** 1. Örömében mi is osztozunk. 2. Helyesen sejtette csak májusban, még pedig a közepén 3. Bizonyára a 37-es honvédeké. Postaszámot nem tudunk 4. Egy és ugyanaz. — **R. A. 134.** Köszönet érte. A krónikás nem talál feljegyezni valót. **G. T. Hatvan.** A nősülési, illetve eljegyzési parancsot illetőleg, keressen hireink között. **T R.** Baráth ezredszakáccsal történt meg, aki az egyes urakat név szerint nem ismerte és a napi kimutatásban beosztásuk, illetve hivatásuk alapján jelölte meg őket. Igy született meg a hadnagy ur Maródi, zászlós ur Propaganda, hadnagy ur Tüzér stb. — **P Z. Udvarhely.** „Lajos adjon egy fogpiszkálót! A szórakozott pincér: — Kézben van, kérem alássan." — **T. I. fh.** Aki a Küküllő vizét egyszer issza, vágyik annak a szive vissza . — **B. I. Miskolc.** Julius 6—7—8. — **Dr. B. M.** Vidéki árusitóinknál a példányszámot a minimumra redukáltuk, mivel a példányonként vásárlók legnagyobb része előfizetőink sorába lépett. Uj árusitóhelyeket nem nyitunk.

(Több levélről a jövő számban)

Postatakarékpénztári cheque és clearing számla: 15053. szám.

A CS. ÉS KIR. 65. GY. EZR. ÜZVEGY ÉS ÁRVA ALAPJÁRA

LUDVIG BAKA A VILÁGHÁBORUBAN

A CS. ÉS KIR. 65. GY. EZR. EMLÉKALBUMA TÖBB SZÁZ FÉNYKÉPPEL ÉS CSATAKÉPPEL

Megjelenik külön magyar és német nyelven. Diszes és egyszerü kiadásban. Diszkiadás 60 korona, egyszerü kiadás 40 korona. Megrendelések és befizetések a cs. és kir. 65. gyalogezred parancsnokságához intézendők: Cs. és kir. tábori posta 618.

Nyomatott a cs. és kir. 65. gyalogezred tábori nyomdájában